

Vergaderjaar 2016–2017

34 371 (R2066)

Goedkeuring van het op 29 september 2015 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Aanvullend Verdrag bij het op 16 december 2014 te Willemstad tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, ten behoeve van Curaçao, en de Verenigde Staten van Amerika tot verbetering van de internationale naleving van de belastingplicht en de tenuitvoerlegging van de FATCA (Trb. 2015, 171 en 182)

Nr. 11

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 april 2017

Met deze brief geef ik graag gevolg aan de toezeggingen die ik heb gedaan tijdens het Algemeen Overleg FATCA van 20 december 2016 (Kamerstuk 34 371 (R2066), nr. 10).¹ Ook ga ik aan het eind van deze brief in op het verzoek van de vaste commissie voor Financiën over de Nederlandse inzet bij de onderhandelingen over het belastingverdrag met de Verenigde Staten.² Tijdens het AO sprak ik met uw Kamer over de gevolgen van de Amerikaanse FATCA-regelgeving en de Amerikaanse belastingwetgeving voor burgers en financiële instellingen in Nederland. Tijdens dat overleg heb ik toegezegd met een schriftelijke update of verduidelijking van een aantal punten te komen.

De problemen die ervaren worden door Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit en Nederlandse banken zijn het directe gevolg van Amerikaans beleid en Amerikaanse wetgeving. Amerikaanse Nederlanders hebben onvoldoende informatie of raken verzeild in catch 22-achtige procedures en moeten bovendien zowel in Nederland als in de VS aangifte doen met het risico om ook in de VS belasting te moeten betalen. Banken lopen forse Amerikaanse risico's. Het Nederlandse instrumentarium om hierin een structurele wijziging aan te brengen is helaas beperkt. Wel kan ik – in samenspraak met andere belanghebbenden – de uitwerking van die Amerikaanse regelgeving op Nederlandse burgers en bedrijven proberen te verzachten, bijvoorbeeld door betere informatievoorziening. In dit kader is de afgelopen maanden intensief ambtelijk overleg gevoerd met belangenorganisatie en bemiddelings-

¹ Zie ook de mijn eerder gestuurde brief en de antwoorden in het schriftelijk overleg (Kamerstuk 34 371 (R2066), nrs. 8 en 9).

² Brief van de griffier van de vaste commissie voor Financiën van 4 januari 2017.

bureau Americans Overseas en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). Ik licht de voortgang op dit gebied hieronder puntsgewijs toe. Ik benadruk echter dat een meer structurele oplossing bijsturing vereist in Amerikaanse procedures, Amerikaans beleid of Amerikaanse regelgeving. Het instrumentenpaneel hiervoor ligt niet in Nederland, maar in de Verenigde Staten. Desalniettemin kan ik – in samenspraak met Europese bondgenoten en andere (private) belanghebbenden – proberen invloed uit te oefenen. In dit proces trek ik samen op met Americans Overseas en de NVB en ik ben hen dan ook erg erkentelijk voor de gedane inspanningen in de afgelopen maanden. De invloed wordt verder vergroot als Europese bondgenoten aanhaken op Nederlandse initiatieven. Ook de acties in dit kader komen hieronder aan de orde.

SSN/TIN: Van duidelijkheid over de procedure...

Veel personen die niet op de hoogte zijn dat zij (ook) Amerikaanse staatsburger zijn («Accidental Americans»), realiseren zich dit pas na een brief van de bank. De eerste stap voor hen is het aanvragen van een TIN/SSN. Tijdens het AO ontstond enige onduidelijkheid over de aanvraagprocedure en heb ik toegezegd nader onderzoek hier naar te doen. Hierop heeft ambtelijk overleg op het departement plaatsgevonden met vertegenwoordigers van Americans Overseas en de NVB, waarbij ook de aanvraagprocedure van een TIN/SSN aan de orde is gekomen. Het aanvraagformulier en begeleidende documenten kunnen bij het Amerikaanse consulaat in Amsterdam worden ingeleverd; de aanvraag voor een SSN wordt vervolgens op de Amerikaanse ambassade in Dublin administratief verwerkt. Een beschrijving van het aanvraagproces is bijgevoegd in de bijlage. De NVB heeft mij geïnformeerd dat ook links naar informatie over de juiste aanvraagprocedure zijn opgenomen op de website van de NVB.³ De NVB heeft dit informatiepunt geopend in samenspraak met Americans Overseas, waarbij ook informeel ruggespraak met het Ministerie van Financiën heeft plaatsgevonden.

...naar werken aan een oplossing

Uit de gesprekken kwam niet naar voren dat het na gedane inspanningen onmogelijk is om een TIN/SSN aan te vragen. Het formulier zelf acht ik ook niet onbegrijpelijk. Wel heb ik begrepen dat de aanvraagprocedure voor een SSN als omslachtig wordt ervaren door US Persons. Het voornaamste knelpunt is echter de lange wachtperiode na het versturen van de aanvraag van een SSN. Gedurende deze periode tussen indiening van de aanvraag en het verkrijgen van de SSN kan bovendien geen informatie worden verkregen over de status van de procedure. De doorlooptijd voor de aanvraagprocedure gaat inmiddels richting de 12 maanden.

Bovenstaande zorgen zijn ambtelijk aangekaart bij de Amerikaanse ambassade en zijn ook aan de orde gekomen in contacten met de IRS. Een snelle en soepele procedure om een SSN/TIN aan te vragen is immers in het belang van zowel de VS als Nederland. Een dergelijk nummer is namelijk noodzakelijk om belastingaangifte in de VS te doen en voor bankdiensten in Nederland. Ook heb ik Americans Overseas in contact gebracht met mijn contactpersonen bij de ambassade, zodat zij direct hun tips en mogelijke verbeteringen door kunnen geven en daarmee de ambtelijke inspanningen aan Amerikaanse zijde kunnen ondersteunen. Ik benadruk hierbij wel dat dit een Amerikaanse procedure is, gebaseerd op Amerikaanse regelgeving. Ik blijf, samen met Americans Overseas, de

³ De informatie is te vinden via <https://www.nvb.nl/thema-s/veiligheid-fraude/581/fatca-nl-english.html>.

Nederlandse zorgen naar voren brengen, zoals de (te) lange doorlooptijden, maar op de procedure heb ik weinig invloed.

Inzetten op toegang tot betaalrekeningen voor Nederlandse burgers...

Tijdens het AO meldde ik dat de NVB mij heeft verzekerd dat geen bestaande betaalrekeningen van rekeninghouders worden gesloten als alleen het TIN/SSN (nog) niet aanwezig is. Van de NVB heb ik begrepen dat dat nog steeds de lijn is. Ook blijf ik mij hard maken dat nieuwe klanten worden toegelaten, mits zij de procedure ingaan om een TIN/SSN te krijgen. Ondanks alle aandacht voor de FATCA zijn er ook nog steeds mensen die niet (willen) onderkennen dat zij ook de Amerikaanse nationaliteit bezitten en daarom aan verschillende Amerikaanse administratieve en fiscale verplichtingen moeten voldoen. Zij zullen zich moeten realiseren dat alle US Persons de verplichting hebben om een TIN/SSN aan te vragen en deze te overleggen aan hun bank en dat zij dat dus zo snel mogelijk moeten doen.

... en geen (Amerikaanse) sancties voor welwillende financiële instellingen

Banken kunnen alleen diensten blijven verlenen aan US Persons mits zij daarbij voldoen aan de Amerikaanse FATCA regelgeving, waarbij zij van alle US Persons een TIN/SSN moeten kunnen overleggen. Over alle banken gemeten is op dit moment gemiddeld 54% van de gegevens voorzien van een TIN. Vorig jaar was dat nog 30%. Dit is een grote stap voorwaarts, maar er is nog een lange weg te gaan. Ik merk hierbij op dat de verschillen per bank groot zijn. Ook hebben de meeste banken eind december in het kader van de FATCA en de CRS hun klanten weer een brief gestuurd, als gevolg waarvan ik verwacht dat steeds meer US Persons een TIN/SSN overleggen.

Ik richt mij erop dat indien financiële instellingen voldoende inspanningen leveren om aan hun verplichtingen te voldoen, er geen (Amerikaanse) sancties volgen. Dergelijke financiële instellingen kunnen dan betaalrekeningen aan blijven bieden aan US Persons. In de opvolgende gesprekken met de IRS zijn vanuit Nederlandse zijde voorstellen gedaan wanneer sprake is van «voldoende inspanningen».

In de VS aandacht blijven vragen voor de Nederlandse brieven...

Per telefoon, per e-mail en in persoon is op ambtelijk niveau met de Amerikanen gesproken over mijn brieven van 6 september 2016 en 2 november 2016. Tijdens de gesprekken hebben zij begrip getoond voor de Nederlandse standpunten. In verband met de transitie naar de Trump administratie zijn echter verschillende belangrijke posities nog niet ingevuld en kan vanuit de Amerikaanse overheid nog geen formele reactie worden gegeven.

...en Europese bondgenoten aanmoedigen om zich aan te sluiten bij het Nederlandse initiatief

Ook wordt vanuit Nederlandse zijde hard gewerkt om in Europees verband gecoördineerd op te treden. Op 3 februari 2017 heeft Nederland de problematiek die de FATCA meebrengt gepresenteerd in een High-Level werkgroep van de Raad van de Europese Unie. Hierbij kwamen zowel de problemen van Accidental Americans als de risico's van de banken aan de orde. Ook zijn daarbij de Nederlandse inspanningen gepresenteerd, met als inzet om tot een gezamenlijke Europese actie te komen. Van een groot aantal lidstaten ontving Nederland bijval voor de reeds gedane inspanningen en steun voor het Nederlandse initiatief om te komen tot een gecoördineerde actie. Tijdens de volgende High-Level

werkgroep op 6 april is door het Maltese voorzitterschap geconcludeerd dat een ambtelijke brief naar de VS zal worden verzonden. Deze gecoördineerde actie heeft de steun van vrijwel alle lidstaten.

Amerikaanse belastingplicht: van duidelijkheid over de aangifteplicht...

Naast de problematiek rondom de bankrekeningen, worden Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit – soms onverwacht – geconfronteerd met de daarmee gepaard gegaan Amerikaanse belastingplicht. Op het informatiepunt van de site van de NVB zijn ook hierover enkele FAQs opgenomen.⁴ Daarnaast wordt verwezen naar informatie op de website van de IRS en de website van Americans Overseas, waarop de meest actuele informatie staat van het Amerikaanse belastingstelsel.

...naar werken aan een afbakening

De Amerikaanse belastingplicht voor Amerikaanse onderdanen is een feit. Een bilateraal belastingverdrag regelt in het algemeen de verdeling van heffingsrechten tussen beide betrokken landen om dubbele belastingheffing te voorkomen. Ook op basis van het huidige belastingverdrag mogen de VS hun onderdanen in de belastingheffing betrekken. Dit belastingverdrag tussen Nederland en de VS kent namelijk – conform algemeen Amerikaans verdragsbeleid – een »saving clause«. Deze clausule is ook terug te vinden in het voorbehoud dat de VS hebben gemaakt bij artikel 1 van het OESO Modelverdrag in het OESO-commentaar. De bepaling houdt in dat de VS zich, ongeacht wat in het verdrag wordt afgesproken, het recht voorbehouden het wereldinkomen van de Amerikaanse staatsburgers op basis van de eigen nationale wetgeving in de heffing te kunnen betrekken. Op dit voorbehoud bestaat een beperkt aantal uitzonderingen, zoals de behandeling van Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen. Het heffingsrecht over deze sociale zekerheidsuitkeringen is exclusief toebedeeld aan Nederland. Dit betekent dat de VS niet mogen heffen over deze uitkeringen aan Amerikaanse staatsburgers. Uit de praktijk hebben mij signalen bereikt dat dit toch heeft plaats gevonden. Dit is ongewenst en in strijd met het huidige verdrag. Tijdens aankomende besprekingen zal dit aan de orde komen bij de VS.

De werking, reikwijdte en uitzonderingen van de saving clause zullen ook zeker aan de orde komen bij de verdragsonderhandelingen. Daarbij worden vanuit Nederlandse zijde ook de signalen betrokken dat de VS bepaalde sociale zekerheidsuitkeringen van inwoners van Nederland in de heffing heeft betrokken.

Een duidelijker afbakening van de saving clause zal prioriteit hebben vanuit Nederlandse zijde. Ik wil echter wel realistische verwachtingen scheppen. De VS zullen naar verwachting ook bij heronderhandeling van het belastingverdrag zeker vast blijven houden aan de saving clause. Een dergelijke bepaling maakt onderdeel van het Amerikaanse modelverdrag, waarvan in 2016 weer een update is verschenen, en is onderdeel van alle huidige belastingverdragen van de VS.

Tot slot

Ook mij bereiken signalen dat in de VS wordt gesproken over een herziening van de FATCA, onder meer via de brief van de vaste commissie voor financiën van 3 april 2017.⁵ Het kabinet wacht op dit gebied de

⁴ De informatie is te vinden via <https://www.nvb.nl/thema-s/veiligheid-fraude/581/fatca-nl-english.html>

⁵ Bij brief van 3 april 2017 waarin wordt verwezen naar het bericht op <http://thehill.com/policy/finance/325072-free-market-groups-urge-repeal-of-obama-era-offshore-tax-law>

Amerikaanse ontwikkelingen af. Ik wil daarbij opmerken dat een mogelijke hervorming of afschaffing van de FATCA geen panacee is voor de problemen die worden ervaren door Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit. Zij blijven aangifte- en belastingplichtig in de VS.

De Staatssecretaris van Financiën,
E.D. Wiebes

Beschrijving SSN aanvraagprocedure

Om aangifte te kunnen doen, moeten Amerikaanse staatsburgers, ook als zij niet in de VS woonachtig zijn, beschikken over een Social Security Number (SSN). Een SSN wordt uitgegeven door de Social Security Administration, dus niet door de Amerikaanse belastingdienst (IRS). Voor de aanvraag van een SSN zijn in ieder geval nodig: een ingevuld formulier⁶, een geldig Nederlands legitimatiebewijs of een Amerikaans paspoort, het Amerikaanse geboortebewijs/-certificaat⁷ en een uitgebreid uittreksel uit het Nederlandse bevolkingsregister. Een aanvrager die is geboren in de VS, moet daarnaast ook documenten aanleveren die aantonen dat deze in zijn/haar jeugd buiten de VS heeft gewoond. De meest voorkomende reden dat een US Person geen SSN heeft gekregen is namelijk dat de aanvrager als kind naar een ander land is verhuisd. Deze documenten zijn nodig om de achtergrond te achterhalen waarom geen SSN is afgegeven. Dit kunnen bijvoorbeeld schooldiploma's zijn, maar ook verlopen paspoorten of oude loonstrookjes worden geaccepteerd. Het aanvraagformulier en begeleidende documenten kunnen bij het Amerikaanse consulaat in Amsterdam worden ingeleverd; de aanvraag voor een SSN wordt vervolgens op de Amerikaanse ambassade in Dublin administratief verwerkt.

⁶ SS5-formulier, te downloaden via <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/taxpayer-identification-numbers-tin>

⁷ Er moet daarnaast expliciete toestemming worden gegeven aan de SSA om deze te controleren, dit kan met dit formulier <https://www.ssa.gov/forms/ssa-l706-f3.pdf>. Een knelpunt ontstaat als een US Person niet (meer) beschikt over een Amerikaans geboortebewijs/-certificaat, welke nodig is bij de aanvraag van een SSN/TIN. Bij de aanvraag van een dergelijk Amerikaans geboortebewijs/-certificaat is namelijk een SSN (!) nodig. In die gevallen ontstaat dus een catch 22-achtige situatie, waaraan ik refereerde.